

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік	12 р. ав.
на пів року	6 р. ав.
на чверть року	3 р. ав.
на місяць	1 р. ав.

За границею:

на цілий рік	20 рублів
	або 40 франків
на пів року	10 рублів
	або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.	

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Солідарність правиці.

У вчорашнім виданю «Руслана» замітили ми, що бар. Хлюмецький, а з ним вся лівиця і деякі сфери перечеислились, сподіючись, що з часом удасть ся їм перетягнути Поляків і католицьких людовців на ліво, а тим самим з'ізолювати Чехів і полудневих Славян. Католицьких людовців надіялась лівиця стероризувати, а Поляків позискати непорушенем рускої справи в програмі зеленосвятній.

Заява пос. Яворського в імені польського «кола» при розправі над програмою нового правительства розбила однакож ті надії, а нині можемо занотувати відправу, яку дає др. Катрайн, провідник тирольських послів, лівиці на всякі єї залицянки.

Орган Катрайна, «Neue Tiroler Stimmen», з 1. падолиста, каже слідуєче:

«Опозиційні виступи деяких молодоческих послів проти правительства діткнули нас немилу. За те є нам симпатичною заява чешкої більшої послости (гр. Пальфіога). Безуслівне відкиданє язикових розпоряджень було нарушенем державного авторитету і принципу парламентарної більшости. Правительство скайтульовало перед вправді поважною меньшостию, але і перед явними ворогами держави (германською іредентою). Коби ще саме знесене язикових розпоряджень! А тут знесено також уживанє чешкої мови яко урядової в судах, хоч уживанє польської мови в Галичині а італіяньскої на полудни не нарушило в нічім єдности держави. Сим поведенем оскорблено Чехів, а Німці на тім нічого не зискали. В парламенті мовчали ми при сій справі, бо не хотіли правительству становище єго робити труднішим. Але ми ставляємо принцип справедливости заєдно висше, ніж язикові інтереси. Тирольські послі висказу-

ють свій жаль над тим поведенем правительства. Поведенє таке могло вдоволити лише Шенерера та Вольфа. Не дивниця проте, що сей крок правительства обрушив і найльояльнійшого Чеха».

Заява ся д-ра Катрайна буде може не до смаку лівиці і деяким сферам, але она була в сій хвили дуже потрібна, щоби лівицю вилічити вже раз з ілюзії, будьто тирольські послі під проводом Катрайна найохотнійші до сполуки з ліберальною лівицею. Ми з вдоволенем приймаємо до відомости сю заяву д-ра Катрайна, а знаючи, що католицькі людовці Горішної Австрії, Сольногороду і Стирії стоять кріпко при програмі правиці, віримо, що правиця охоронить Австрию від ліберально-жидівських струй і неоправданих гермоністичних забаганок.

Притім не завадить сказати, що Narodni Listy з послідних днів без потреби віддають ся надії, будьто «парламентарна сесия небавом буде відрочена, що вже в падолисті будуть скликані на коротку сесию краєві сойми та що в тім часі уступить кабінет гр. Клярого, а новий коаліційний кабінет, в котрого склад побіч трех урядників мали би увійти представителі більших парламентарних стороництв, внесе до парламенту проект язикового закона.» Так скоро ситуація не змінить ся, бо годі припускати, щоби в тім короткім часі німецька лівиця отямилась і схотіла в парламенті і в новім кабінеті зняти становище, відповідне значіню і силі німецького народа в Австрії. Парламент находит ся доперва в фазі реконвалесцента, що не зносить сильнійших зворушень. Ми справді певні того, що теперішній кабінет має задачу, підготовити коаліційний кабінет, але перед тим мусить в самім парламенті зложитись ретельна коаліція яко підстава тривкості коаліційного міністерства. Німці мусять пере-

довсім зречи ся утопії онімченя Австри і ступити на дорогу реальної політики. А ся хвиля лежить мабуть в дальшій будучности, ніж під конець сего року. На тепер не предстоить правиці друга тактика політична, як стояти солідарно, на те, щоби лівицю зневолити до поважних переговорів.

Рух в руских товариствах.

I.

Загальні збори «Народної Торговлі»

відбули ся в четвер 2. н. ст. падолиста с. р. о год. 4-й в комнатах дирекції при участі около 30 членів. Зборам XV-им з черги проводив проф. М. Грушевський і єго заступник о. Петровський. Дирекція не видала друкованого справозданя, лише білянє, котрий учасники зборів дістали доперва при вході на збори. Справозданє з діяльности управляючого совіту за адміністраційний рік 1898/9 виголосив Др. Кость Левіцький, указуючи на поступенний розвій «Народної Торговлі», котра має тепер вже 15 філіяльних складів (Львів, Станіславів, Перемишль, Тернопіль, Дрогобич, Коломия, Стрий, Снятин, Рогатин, Самбір, Броди, Сянік, Городенка, Борщів, Золочів). В сім році мала «Народна Торговля» 970 членів, zatrudняла у всіх складах 90 осіб і удержувала звязи з 588-ма крамарями, котрим давала відповідний опуст. Совіт заходив ся, щоби збільшити фонд пенсійний і має в тій цілі видати відповідний регулямін в порозуміню з торговельним персоналом. Устроювано також курс науки для практикантів, котрий випав вдоволяючо. Совіт задумє також заложити головний склад товарів поза акцизовою областю Львова в Зимній воді-Рудні, звідки провінціональні склади могли би сироваджувати товари і в тій цілі веде переговори з дирекцією ц. к. державних залізниць, щоби сю особову стацию перемінила на товарову. Совіт узнав також потребу установаєня інспектора торговельних складів, котрий би кон-

ГЕНРИК ПОНТОПІДАН.

На манівцях.

(Далі).

Мала лише одну дитину, хлопця Івана з ясным волосем, років коло двацятьох, стрункого і жоого.

Між парубками був він майже найкрасивійший, а коли стояв у неділю між иньшими на гостинці, в блищачих чоботах, плюшевім кашкеті, з довгою люлькою, такий вимитий і вистровний, як свѣтилиця матери — ставала Олена сама в укритю, за цвѣтами у вікні і дивила ся на нього з гордістю.

Коло сього сина кружляли всі її думки, навязували ся до нього і до його будучини — навіть у сні не покидали її малої, тупої голови.

Все тішила ся лише щастєм, яке стріне його, укладала власні, сьмілі пляни що-до його будучини. А коли сторожила перед дверми, або виходила на мале узгірє за селом, відки можна було бачити цілу околицю аж по залив і ліс — то тому лише, аби не спустити його ані на хвилину з очей і стежити безвпинно за кожним його кроком, бачити все, що приключить ся йому.

Коли Іван пішов останньої осені на службу до війська, звернула увагу на наймолодшу доньку Маріяни, Трину, що служила у сусіда, яко-го поле межувало з полем війта.

Олена почала сейчас підозрівати, що Трина, як зрештою всі бідні сільські дівчата — стараєть ся звабити Іванка. Се було її манією, що не давала їй ніколи спокою: всюди бачила, що засідають ся на її Іванка і тих сїмнайцять соток корон, які мала крім хати і города і які позапахала в п'ятьох окремих книжочках щадницї у різні діри і тайні криївки.

Сим разом її підозріня показали ся правдивими.

Одної ночі, коли не могла вснути по причині болю в носі, почувла, що з другого боку вулиці відчинило ся вікно і чийсь кроки віддаляли ся обережно.

Хоч боліла її нога і знала, що побільшить тим свій біль, схопила ся сейчас і кривулькаючи доволікла ся до вікна подивити ся, що се такого.

Було темно. Не могла доглянути навіть сьогого власного плота, але пізнала, що кроки віддаляли ся до загорода війта.

Та як раз того самого вечера бачила, що Іван і Трина розмавляли при поєню худоби; то-

му рішила ся не спочати, доки не приведе всього до ладу.

Майнула їй у голові гадка, аби слідуєчих вечерів сторожити де близько, відки могла би бачити добре вікна Трини — бо що се, як раз, її вікно відчинило ся, не сумнівала ся ані хвилинки. По глибокій однак надумі залишила сю постанову признаючи її безкорисність, доки місяць буде на нові — на разі випитала дівчину, що спала разом з Триною.

Одного разу, коли побачила, як вона вертала ся з міста, закликала її до себе, посадила на лавці, частувала кавою і розмавляла з нею так солодко і по приятельськи, що дівчина заніміла з подиву. Але коли стара виступила зі своєю справою, зачервеніла ся і нехотіла розказувати. Коли однак Олена налягала і нарешті в запалі зловила її за руку, вирвала ся і утікла, бурмотячи, що не знає ніщо про те.

Того самого вечера дізнала ся Олена иньшою дорогою бажаної правди.

Не лише Олена слідила сеї зими за Триною.

Газдиня у якої служила, давно її підозривала, в кінці здавало ся їй, що має цілковите право твердити, що з дівчиною дієть ся зле.

Вона мала вже досьвід і привикла до подій сього рода із своїми дівчатами, тому заво-

тролював склади. Совет задумує також злучити тісніше крамниці з «Народною Торговлею» і наміряє скликати анкету крамарів в цілі утворення «Крамарського Союзу».

Др. Федак здав справу з касового стану «Народної Торговлі». Приходу було зр. 1,047.224-28 розходу зр. 1,035.625-63½, сальдо зр. 11.598-64½ а оборот виносив зр. 2,082.849-91½. Чистий зиск сего року виносив 4460 зр. т. є. о 400 зр. більше як в торік. Кошта адміністрації центрального і філіяльних складів виносили 56.019-71 кр., приходи з продажі товарів 56.177-56 кр., готівка в касах виносила 11.598.64½ кр. Реальність у Львові ч. 36. в ринку 57.596-54 кр., в Тернополі 27.928-91½, будова каменіці в Тернополі 48.915-31½ кр., реальність в Сяноці 12.190-43 кр., вартість товарів по ціні закупна 139.400 зр. 66½ кр., на дебіторах мала Торговля 46.426 зр. 32 кр. Фонд резервовий виносив 11.065 зр. 77 кр., пенсійний 3293 зр. 83 кр. уділи 31.356 зр. 80 кр., вкладки щадничі 279.266 зр. 92 кр. Довг реальности у Львові 26.450 зр. 18 кр., в Тернополі 6808 зр. 15½, в Сяноці 2535 зр. 75 кр.

Над сими справозданнями розвинула ся досить оживлена розправа, в котрій брали участь Ант. Стахевич, Др. Гумецький, Марко з Тернополя, проф. Грушевський, о. Ст. Онискевич, о. Петровський, Ос. Марков, Ю. Геців, Кисілі і Ол. Барвінський. Підношено, що в поодиноких складах значно менше торговала, як давнішше, що якість товарів не все належита в порівнянню до ціни, що крамарі не находять відповідних для своїх потреб товарів, що за мало Н. Торговля звертає бачности на виробу домашнього промислу і за мало пособляє так розвиткови нашого крамарства, як і домашнього промислу. В тій цілі ухвалено резолюцію Др. Гумецького, щоби Н. Торговля посередничала в закупні і продажі виробів домашнього промислу.

Др. Левицький іменем совіта, а директор Нагірний іменем дирекції оправдували управу і прийняли піднесені замітки до відомости і приміненя. О годині 7½ вечером замкнув збори проф. Грушевський по вичерпаню дневного порядку.

II.

Рада надзираюча Товариства взаїмних обезпечень і взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові відбула дня 30. жовтня під проводом президента совітника Кузьми при участі 14 членів Ради і комісаря правительственного гофрата Гута звичайне чвертьрічне засіданє.

Дирекція предложила Раді справозданє о розвою і стані обох Товариств по конець III кварталу 1899.

В Товаристві обезпечень «Дністер» було в трех кварталах сего року 58.612 поліє на суму 30,057.146 зр. обезпеченої вартости з премією 260.093 зр. 23 кр., отже було сего року більше

лікла її раз якось до себе до комори і поспитала прямо, чи не є у відміннім стані.

Трина перечила зразу рішучо, потім сьміяла ся, але коли газдиня обставала при своїм, і домагала ся правди, аби могла вистарати ся на сей випадок иньшу дівчину, а нарешті загрозила, що прикличе лікаря, Трина мусіла признати ся. На дальші питання признала ся, що батьком будучої дитини є Іван.

Тимчасом Іван орав поле недалеко від села і свистав на перегони з першими шпаками, що почали показувати ся.

На сусіднім поли стояв другий парубок, також з плугом; посвистуючи йшов до Івана. Коли наблизив ся до межі, спинив ся і крикнув:

— Погратулювати милого спорідненя, Іване!

Іван підніє голову, але в першій хвилі не розумів ніщо. Парубок зближив ся до нього цілком і розказав йому, що говорять про нього на селі.

Уха почали парити Івана, а дрож пронизала решту його ріла аж до ніг.

— Брехня! — простогнав такий лютий, що той почав сьміяти ся.

— Коли брехня то ти, до сто чортів, сам тому винен — відповів і відвернув ся з побідною усьмішкою.

(Далі буде).

як в році попереднім о 9.734 поліє, більше о 40.915 зр. 72 кр. премії і о 4,661.291 зр. обезпеченої вартости. Шкід було сего року в 3-ох кварталах 492 случаї, котрі разом з коштами ліквідації виносили суму 137.886 зр. 6 кр. т. є. 53% премії бруто, а по відтрусеню части реасикурованої остала на власній рахунок сума 68.297 зр. 49 кр. т. є. 48½% нето. Попереднього року було в тім часі 576 шкід на суму 158.044 зр. 26 кр., з чого припадало на власний рахунок 87.451 зр. 32 кр. Суд мировий мав місце в однім случаю, а в 13-ох случаях признало Товариство відшкодованя в дорозі ласки в сумі 2.264 зр. 94 кр. таким членам, котрі після статута утратили право відшкодованя жадати, однаковож задля ріжних важніших причин заслужували на помилуванє в дорозі ласки. Між виплаченими шкодами отримали комітети конкуренційні за девять шкід на церквах і десять шкід на приходствах суму 20,756 зр. 92 кр., що найліпше промавляє за тим, щоби комітети церковні дбали за обезпеченя церковий і приходств і обезпечали ся тільки в своїм Товаристві «Дністер». Фонд резервовий збільшив ся в 3-ох кварталах с. р. о 18.672 зр. 3 кр. і виносив з 30. вересня 115.447 зр. 8 кр. Фонд емеритальвий урядників о 3.915 зр. 7 кр. і виносив 7.955 зр. 31 кр. Дочисляючи стан резерви премійної, резерви спеціальної і фонду основного виносять власні фонди Товариства 224.595 зр. 75 кр. Цінних паперів було 30. вересня 193.904 зр. 3 кр. (по ціні курсовій), а вкладок в банках і касах щадничих 34.121 зр. 96 кр., разом виносить маєток Товариства 228.025 зр. 99 кр.

В Товаристві взаїмного кредиту «Дністер» виносив оборот касовий в протягу 9-ох місяців с. р. 2,083.147 кор. 85 сот., т. є. збільшив ся майже в двоє в порівнянню з роком попереднім. Зарівно при вкладках, як і при позичках кажує ся більший рух і стан як в році попереднім. Зголошень о позички вплинуло 765, з того полагоджено прихильно 536 зголошень. Виплачено 478 позичок на скрипта в сумі 289.130 кор. і 30 позичок на векслі в сумі 14.640 кор. Сплачено с. р. на скрипта 90.894 кор. 84 сот., на векслі 16.403 кор., остає в кінцем вересня 1509 позичок на суму 657.508 кор. 71 сот. Членів числить Товариство 1.697, котрі декларували уділи в сумі 86.950 кор., а виплатили готівкою 65.298 кор. 96 сот. т. є. 75% декларованої суми. Вкладок прибуло с. р. від 968 сторін 462.132 кор. 35 сот., вивяло в тім часі 380 сторін 228.615 кор. 18 сот., зістає з кінцем вересня 876 вкладок в сумі 647.468 кор. 53 сот. (пересічно одна вкладка 740 кор.). Попереднього року в тім самім часі був стан вкладок 375.158 кор. 90 сот. (пересічно одна вкладка 765 кор.). З уваги на більший оборот вкладок постановила Дирекція відкладати часть біжучих фондів на закупно цінних паперів, щоби мати на случай більшого запотребованя значнішу суму капіталу рухомого. З кінцем вересня було ульокowanych в цінних паперах 70.602 кор. 50 сот. фонду оборотового і 4.579 кор. 68 сот. фонду резервового, а в товариствах і банках вложено 12.995 кор. 54 сот., разом льокації в цінних паперах і банках виносили 88.177 кор. 72 сот. Опроцентованє вкладок виносить 4% річно, від позичок побирає Товариство з додатком на кошта адміністрації 6½%, що в теперішних часах, коли загально стою проценту в банках піднесено, представляє ся для довжників Товариства користно. (Фонди власні Товариства виносять з 30. вересня 70.846 кор. 90 сот.; капітал оборотовий 753.308 кор. 32 сот.).

По вислуханю справоздань комісії ревізійної, котра перевірила книги, рахунки, касу, цінні папери і документи обох Товариств, прийняла Рада надзираюча справозданє Дирекції о стані і краснім розвою обох Товариств до відомости. Опісля рішила Рада признати в дорозі ласки відшкодованє Іванови Скрипчукові з Угнова (пов. Рава Руска), Антонови Колібик в Угерцях (пов. Городок), Теодорови Дмуховському з Теляжа (пов. Сокаль), Анні Свіст з Горбокова (пов. Сокаль), Павлови Лацикови з Мижинця (пов. Перемишль); а відмовити відшкодованя Стефакови з Мижинця (пов. Перемишль). Відтак полагоджено важніші справи адміністраційні, між иньшими ухвалено, щоби «Дністер» не брав участі в спільній асекурації предметів промислу ав-

стрийського на виставі в Парижі. Наконець за іменувала Рада урядниками Товариства пп. Осипа Кузьмича, Александра Сероичковського і Ілька Пока.

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

Німецькі дневники провінціоальні хвалять націоналів за сьмілість, що они перші висвободились з під тероризму Шенерера.

Koelnische Ztg. не вірить в солідарність лівці. Німці о стілько держать ся купи, о скілько говорять одним язиком. Інтереси партий розходять ся. Німці австрійські повинні зрозуміти, що они не в силі згерманізувати Австрію та що часи лібералізму минули безповоротно.

Narodni Listy думають, що для одобреня угорської угоди найде гр. Клярі ледви 150 голосів в парламенті.

Пос. Праде скликує німецько-чеських мужів довіря, щоби ухвалити зазив до лівці, що містить ся в словах:

«Waffenruhe» між німецькими сторонництвами, доки Німці в Австрії не прийдуть до керми.

Берлинські Neueste Nachrichten кажуть: Австрійські Німці не повинні бавитись в екстремі, а взятись до реальної політики та позитивної роботи в парламенті.

Вість, мов то Росія набула від Португалії пристань Цевту, не потверджує ся.

Король сербський Александер відїхав з Відня до Мерану. Перед виїздом був в него гр. Голуховський на цілогодичній авдієнції.

НОВИНИ.

— **Вибори.** По смерті пос. Воляна опорожнив ся мандат до ради державної з сільських громад вижницького округу. Як доносять до «Słowa Polskiego», о мандат старають ся проф. Стефан Смаль Стоцкий і Микола Василько. — Кандидатами на посла до соїму з міста Тернополя мають бути, після реляцій того самого дневника, з рускої сторони місцевий парох, о. Вол. Громницький, а з польської, директор семинарії, Ем. Міхаловський; до парламенту з округу Тернопіль-Бережани поставлена буде кандидатура ем. радника двору Струмицького (?).

— **3 Косівщини** пишуть нам про шкільні відносини в тамошнім окрузі от що: До авдієнції у п. «депутата» (дра Окуневського) мали явитись гуцули з Устерік з жалобою, що «з остатнього потягнулись» на вибудованє школи, а в школі замість учителя і їх діточок містить ся ц. к. жандармерія — за відомостю ц. к. ради шк. окр. і єї предсідателя. Людьми тими, що наймають собі якогось приватного учителя, котрому платять, дають харч і хату, «щоби наших діточок вивчав бодай «ферлядунок» прочитати» — так горячо заняв ся п. «депутат», що про них ані чи-чирк.

Цікава то собі справа з тою школою в Устеріках. Школа вибудована, все готове, виждають лише учителя, а тут спроваджує ся ц. к. жандармерія. Люди жадні науки, фреквенція була би дуже сильна, бо село при купі (хотя в горах) і на рові, так щож, через кілька літ не можна діждатись учителя! Нарешті діждались, що перед початком с. р. шк. заіменовано учителя — для іронії, але бодай в справозданію буде подано, że szkoła z ruskim językiem wykładowym była czynna. — Заіменований учитель сидить собі преспокійно в Кутах, побирає платню, а в школі сидить собі ц. к. жандармерія. Доки се потребає, Бог знає, бо може вивязатись суперечка межі міністерством просьвіти а краєвої оборони о школу в Устеріках (такі процеси тягнуть ся літами), тож наш «депутат» п. Окуневський буде в клопоті «на котру ступити», але яко досьвідний по свому звичаєви «сяде на оба стільчики» — і pereat все потрібне в Косівщині, коб іно добути для гуцулів deutsche Amtssprache а для гуцулят Sprachzei hen — в подарунок!

— **В справі секвестратора, Енґля**, про котрого секвестраторські подвиги подали ми недавно вістку за «Słowом Polskim», був пос. Вахнянин в управителя міністерства скарбу, д-ра Князьолуцького і представив ему цілу річ. Др. Князьолуцький обіцяв розелідити справу надужитя урядової власти, сповнену секвестратором, почім повідомить пос. Вахнянина, в який спосіб єї порішено.

— **Зелізна катастрофа під Коломиєю.** Вчера рано наїхав блискавичний поїзд на стациі Видинові на тягаровий поїзд. Дві машини тяжко ушкоджені, а два вози тягарові розбиті. Палач тягарового поїзду, Шевчик тяжко ранений, а крім сего покалічені два служачі з зелізничого персоналу. Чи котрий з пасажирів утерпів також, доси незвістно.

— **Шлюб архикнягині Стефанії** з гр. Льоньяем відложений до січня або мая 1900 р. Деякі ві-

деньські часописи твердять, що шлюб зовсім не відбуде ся. Вгляд на дочку мав склонити архикнягиню до залишення свого наміру, вийти в друге замуж.

— **Нові банкноти.** Генеральна рада австрійського банку займе ся текстом нових банкнотів. Як звістно, текст має бути по одній стороні німецький, по другій угорський, а довкола в обвідці написи у всіх краєвих мовах Австрії, а поміж ними також в рускій. Зараз в перших місяцях будучого року будуть видані нові банкноти на 10, 20 і 50 корон. В десятикоронових банкнотах буде виданих загалом вісімдесят мільонів злр.

— **Не удалось.** Филип, Пінкас Айзенберг, політичний сторонник Дашинського, укінчивши медицину на краківській університеті, забажав зробити «Geschäft» і промувати ся sub auspiciis imperatoris. На штучках жидка пізнали ся люди і пересвідчили ся, що крім педоганної, політичної мшувшини, недостає ще йому всіх відзначаючих поступів, що конче потрібні до одержання перетена від цїсаря. Тому одержав Пінкас з цїсарської канцелярії відмовну відповідь. Краківський «Głos Narodu», потуючи сю вістку пише з кпинами: «Ізраїльський наїд сумує з сеї причини так дуже, що достойне коло польське буде певно мусїло підписати нову інтерпеляцію для потїшеня зажуреного Пінкаса».

— **Жид-лікар перед судом.** Др. Ізаак Гольдберг з Подгужа коло Кракова, що в маю сего року хотів знасилувати 14-літню дівчину, котра прийшла з малим братчиком на лікарську пораду, ставав в понеділок перед судом в Кракові. Его узвано винним проступку §. 516 закону карного і засуджено на вісім днів в'язниці і на заплачене пошкодованій стороні 60 зр.

— **Епископ Задару, Райчевіч** помер недавно. Хоть родом Хорват, попірав він всюди Італійців против Славян. Він нищив славянську літургію і мимо папських декретів заборонював єї, а сьвящеників суспендовав. Тому множили ся безнастанно процеси сьвящеників з епископом, ведені з користним успіхом для сьвящеників. Ті процеси затроїли ему вкінці жите.

— **3 жита композитора.** Творець «Паяців», Леонкавалло оповідає в паризькій «Figar» про себе всякі подробиці. Між иньшим жалить ся він на своїх приклонників, що не дають ему нікуди спокою, а найбільше докучають ему в Відні. Нудять его також співачки. Скоро лише задержити ся в якій готелі, за хвилину пикає до дверей вже яких п'ятьох баритонів, а кождий з них бажає пописатись прольогом з его «Паяців». «Коли хочу працювати, пише Леонкавалло, то утікаю з великих міст. З Парижа удав ся я над берег адрійського моря і замешкав там в малім селі, де не бачив нічого крім пісків і филь моря. Було мені тут добре. В тій самоті викінчив я «Зазу». Питаєте — коли працюю? Все — і в день і в ночі. Коли маю фантазію, не знаю спочинку. Забуваю про час і потреби тіла. Послїдних сорок сторін моєї «Циганерії» я написав за одним замахом від год. 2. пополуноди до четвертої рано. Але чоловік не є машиною і в наслідок таких виселень дістав я запалене очей. З причини сеї недуги не міг я удати ся на запрошене королевої Вікторії до Англії, що хотїла, щобим диригував «Паяцями» в Віндсорі. Не міг я також тогди обняти батуту в Остенді на двох концертах, зложених з моїх творів, за що жертвувано мені величезну суму. В заступстві моєї особи післав я нову «Тарантелю».

— **В імя штуки.** Знаменитому російському малярю, Брюлову, що умер в р. 1852, мусїла дуже часто до образів позувати его власна жінка. При тїм була она наражена на різні несподїванки. І так, коли раз позувала, Брюлов виняв нагло револьвер і стрїлив до неї. Револьвер був вправді не набитий, але наслідки були знамениті. Жінка мала вигляд страшного переляку, а того тільки хотїв маляр. Кількома почерками олівця увіковічнив він лице смертельно переляканої і... був вдоволений. Несподїванка та була дуже немила, але за те обдуманна і переведена в імя штуки...

— **Пригода міністра.** В сих днях поспїшний поїзд, що їхав з Відня до Будапешту спинив ся нараз на шляху під Паркани-Нана. Подорожні налякали ся дуже і питали ся, чи не стала ся яка катастрофа. Зелїзнична служба перебігала всі вагони і шукала причини, ізза якої спинив ся поїзд. Нарешті прийшов надкондуктор поїзду до салюнового вагону в якім їхав міністер комунікації др. Гнат Даранай. Коли станув у дверех вагону, кинув оком на апарат безпеченства і побачив, що ручка приряду була наставлена на аларм. «Чи експеленція мають що приказати?» — поспитав. «Я? Нічо» — відповів міністер — «але скажіть мені, чому станув поїзд?» Збентежений кондуктор кинув ще раз оком на алармний сигнал. «Дивите ся на ручку огріваючого приряду?» — звернув на се увагу міністер — «я наставив его на «тепло», бо було за холодно у вагоні». «Але-ж експеленція замість огріваючого апарату ввели в рух алармуючий апарат!» Міністер комунікації, що затри-

мує поїзд на гладкій дорозі, є будь-що-будь оригіналом в своїм роді, тому др. Гнат Даранай казав наложити на себе звичайну грошеву кару за те, що спинив легкодушно поїзд, а потім по приїзді до Будапешту перепросив в урядовім пештеньській дневнику всіх подорожних, що налякав їх своєю неувагою.

— **Найвисше обезпеченим** зі всіх людей на сьвітї є наслідник престоло в Англії, кн. Уельський. Смерть его, що мусїла колись наступити, буде коштувати англійські, французкі, німецкі і американські асекураційні товариства понад два мільони фунтів штерлінгів, с. є. понад двацять мільонів зр. в золоті. Цїкавою притім річю є се, що жите князя є обезпечене крім того на шість мільонів зр. людсьми, що князя ніколи на очи не бачили. Кождий чоловік може обезпечити на свою руку жите свого знакомого, свояка, або приятеля, однак тільки в тїм случаю, сли сей згодить ся на лікарскі оглядини. Тому кілько разів князь асекурує ся в якім товаристві, множество осіб, розумїєсь в спекуляційних цїлях, купує полісу на его особу і то на підставі дуплікату сьвяже виставленого лікарского сьвідчення. Однак спекулянти не багато зискають, бо асекураційні премії суть дуже дорогі, а князь знаменито збудований і тішить ся так добрим здоровлем, що смерть его ще на дуже далекім планї.

— **Про послїдні хвилі** нещасливого, мексиканського цїсаря, Максиміліяна, розказує нам бар. Гостковский в книжці, що вийшла недавно в Парижі такі подробиці: «Засуд цїсаря і двох генералів, Мірамона і Мехію на смерть був підписаний дня 15. червня. Рівночасно означено день страчення на 19. червня. День був чудовий. По дорозі товпи витали приязно Максиміліяна, що пересїлав з карити поздоровлення. Коли цїсар прибув на місце страчення, Максиміліян сам вїтворив дверцята карити і вискочив з поїзду. Сьвященик Сорія, висланий для удїлення засудженому послїдної релїгійної потїхи, ледви держав ся на ногах зі зворушеня. Максиміліян кріпив его на дусї. Цїсар вїшов опісля в середину четверокутника війска і станув під муром, виключно на сей день збудованим. Офіцер, що доводив відділом, почав толкувати ся, що він тільки сповняє свою службу, що его визначено против его волї, а цїсар відповів ему: обовязком жовїра є сповнювати розкази своєї власти «Робїть, що вам приказано!» Опісля підїшов цїсар до жовїрів, подав кождому з них руку і вручив кождому золоту монету зі своїм портретом. Опісля станув під стїною, генерала Мірамона поставив по правій стороні, а Мехію по лївій. Цїсар обер кулькою чоло, покрите потом, зложив руки на груди і ждав. Пять стрїлів упало на раз. Цїсар похилив ся і впав на бїк; з уст его вїйшло послїдне слово: *hombre* (іспанське: муж, чоловік). Може додавав собі відваги, бо хотїв умерти, як на мужа пристало. З пять ран, як виказала секція, тільки одна була смертельна. По вистрїлах не сконав відразу, але корчив ся в передсмертних судорогах. Офіцер, що доводив відділом, зближив ся, прикликав жовїра і кінцем шаблі вказав на серце засудженого. Ввав еще один стрїл. Максиміліян випружив ся і сконав. Тїло его, як свїєтно, перевезено до Відня і похоронено в гробах цїсарської родини.

— **Товариске жите Чехів.** Чехи, цивілізований наїд, знають, яку вагу має взаїмне знакомство, як солідарною робить оно суспільність. Їхнім ідеалом є знати ся по можности з всіма своїми країнами. Чехи мають багато «Бесїд» і «Народних Домів». Сї товариства, що мають по більшій часті свої власні доми, а не винаймаї льокалі, кладуть велику вагу на те, аби в певні дні в тиждї члени сходили ся до льокало, балакали із собою, читали часописи і переживали так спільно час. Товариство дбає проте, аби его члени мали по денній праці розривку. В містах, де є меньше Чехів, сходят ся раз або два рази у тиждень не на відчити або зібраня, але на звичайну забаву. Можна там бачити дуже часто, як сидять при однім столї високий урядник, директор якогось банку із жінкою, а зараз коло него сидить судовий возний також із жінкою. Се таке там звичайне і так нікого не разить, що ніхто не звертає навіть на се уваги. Причина лежить у сїм, що більшість чеської інтелїгенції вийшла із під сїльских стрїх. На всїлякі забави приходять Чешки в народних строях. Забав тих устроюють богато, аби молодїж мала спримогу познакомити ся на них. Коли би однак кожда Чешка хотїла бути на кождій забаві у иньшій сукні, то родичі не настарчили би на се грошиї, а так народний стрїї, ще і з певними признаками околиці, з якої походить его влителька, лишасть ся раз на все той сам — і все він добрий і все він гарний.

— **Ще Драйфус.** Французский міністер війни, Галліфет, що свого часу не хотїв виточити дисциплїнарного слїдства полк. Пікартові, поставив его тепер перед военний суд, бо Пікарт сфалшував в користь Драйфуса *petit bleu* і інформував про все, що дїєсь в справі Драйфуса в войскових кругах, адвоката Лебляо. В жидівских кругах приготовлює ся з сеї причини

велика кампанія против Галліфета. — Адвокат Драйфуса, Ляборі не прийняв запрошеня соціалїстів на банкет, оправдуючись тим, що не думає відгравати політичної ролі і стремить лише до повного переведеня (?) ревізії процесу Драйфуса. — Процес вдови полк. Генрі против Йосифа Райнаха о обиду памяти єї мужа відбуде ся дня 21. грудня перед судом присяжних.

— **На хїнськїм дворі** істнує зовсім иньший порядок, як на дворах иньших європейских монархів. Цїсар спить там в день, а в ночі працює, удїляє аудїенцій і приймає рапорти від міністрів. Заграничні послї мусять являти ся в цїсарській палаті в ночі, або досьвіта, о годині третій, або четвертій рано. Коли віцекороль Лі-Хунг-Чанг вернув з подорожи по Європі, его вїзвано до цїсаря на годину п'яту рано.

Телеґрами.

Відень, 4. падолиста. Прасова комісія парламенту уконституує ся в понеділок; бюджетова, промислова і війскова в вторник. З чеської сторони кандидують на президента бюджетової комісії д-ра Кайцля. Провідники клубів лївиці збирають ся на нараду в понеділок перед засїданем парламенту.

Відень, 4. падолиста. Як доносять сюди з Пешту, цїсар буде мусїв рішити справу квоти, хоть зробить се дуже нерадо. Нема сумніву, що обради квотових депутацій не доведуть до ніякого результату.

Відень, 4. падолиста. Після N. fr. Presse була справа язикова предметом дискусїї в езекутивнім комітеті правиці. Полудневі Славяни і Русини домагали ся управлїнення язикового питаня у всіх коронних краях. Те жаданє піддержали деякі клуби, хоч переважна їх часть противна такїй акції.

Прага, 4. падолиста. Narodni Listy пишуть, що в народі чеськїм не дасть ся удержати рух против знесеня язикових розпоряджень, а може бути, що за яких 14 днів ніхто не буде згадувати про его справу. Ческі послї прийшли до пересвідчення, що обструкція в Відні є неможлива, та що на союзників з правиці в тїй справі числити не можна. Треба отже шукати репресалій деінде і поборювати з цїлою силою в автономічних репрезентаціях все, що є німецьким. «Narodni Listy» думають, що більшість відмовить гр. Клярі бюджетової провізорії, бо не має до кабінету довіря. На Мораві утворила ся організація для попертя опозиції чеських послів. В тїй цїлі вибрано комісію, зложену з Странського, Сїленя, Пражака і Зачка. Моравська організація намірає розвинути агітацію в тїм напрямі, щоби чеські адвокати не узнавали знесеня язикових розпоряджень гр. Бадєнього.

Льондон, 4. падолиста. Дневники доносять, що огонь англійської артилерії під Лядїєміс в понедїлковій битві, мав страшні наслідки. Страти Боєрів величезні(?). Боєри падали цїлими масами. Ген. Жуберт вислав формальний протест до ген. Віте против уживаня гранатів, системи Ледїгїк, що роблять впрост нелюдскі спустошеня. Страти Англїчан в забитих і ранених вносять загалом коло 300 людей. Число взятих в неволю Англїчан з колюми полковника Карлетона вносять около 800. Велика борба артилерії має відбутися в найблизших годинах. Батерії Боєрів віддалені лише о чотири милї від Лядїєміс.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Матвій Цьома.

(Далї).

І витягає тогди із за пазухи свій полудинок: варена, ранїшна бульба і в шматочку — конопляне сїмя. Се була звичайна Матвієва їда. Сїмя, крадене у матери з комори, належало навіть до ласощів... У нас люди — головно бідачки — живлять ся переважно бульбою, як зима так літо. На передновок і за бульбу трудно. Хлїб — купований звичайно за солений грїш у жиди — палєжить уже до присмаків, на які собі хїба богатї позваляють, а бідні лише на правник або велике сьвято.

Матвій пообїдає, пїйде у яр, начерпає канєлюхом води, напє ся і знов стає до роботи.

А у вечер, по обробі, вертають робітники з поля. Йде і Матвій собі на виплату. По доро-

зі малі діти, що гонять до дому товари, гукають за ним на ціле горло: Матвій-чухрій!... і так всіляко прозивають ся, що й казати нераз соромно. Та Матвій вже звик на таке повитане. Звичайно дурний — байстрия прокляте то й мусить слухати, як клепає та глумить ся йому і найменша дитина, що сама недавно ледво від землі відросла. Їму наче й байдуже, спішить домів — занести мамі зароблений крейцар і... може... без вечері лячи спати..

В осені пішов Микола служити у войську і Матвій остав ся сам один на ґрунті.

Немавом потім від'юмер Катеринин чоловік, немічний та дихавичний комірник-халупник.

А Матвієви — яке по сьому діло? Як був безбатченком, так і остав ся ним далі. Хиба те, що його мати, хоч вже старкувата жєнщина — почала тягати ся з такими вдівцями, як і вона вдова..

Пійшла по селі погана слава... А коханець, звістно, богач, то і муки дасть на передновок тай борошном запоможе... та вже якось ніби лекше жити. Або як у місто їде — то возьме Катерину на свою фіру. З отакою теплою ще — по його думці — вдовицею — не жаль і гроша пропущати у місті на господі. Винагородить «сторичею» позичене — як не сим то тим..

Лиш Матвій, як був самітний, опущений, дурний та занедбаний, так і остав ся на дальше «дїравим парубком».

Мати відогнала «дармоїда» на службу.

— От — каже — відійшов у «ксьондза» наймит, їди проси ся, може тебе приймуть..

Приймили Матвія за наймита до товару. Так, як ходить, бувало, дома, — з тим і вибрав

ся на службу. Одна сорочка, пущена по ногавицях, підперезана ремінцем — і на голові шапка, витерта, порудїла. От і ціла Матвієва гардероба на зиму і на літо. І не знати — який дотепний мудрагель не мав би совісти спитати бідного наймита: «кілько вже років твоїй шапці?» — А чобіт — дасть Біг. З роду-віку не носив чобіт. Літом, на весні і в осені — не потреба, а в зимі — і так якось перележить на печи. В крайнім разі — оббивав ноги онучами зі старої полотнянки («вернюка») і вбував великі деревляні «черевики», що остали ся по покійнім «вітчимови». Часом же-ж треба доконче взути ходаки, щоб ноги не пухли на морозі..

А тепер він наймит то й надїєть ся, що хозьїн купить йому чоботи..

І тільки всеї заслуженини, що ті чоботи, котрі хозьїн справив йому зараз таки, як лише Матвій став на службу. Прочу платню за Матвія вибрала мати титулом того, що Матвієви «буде ще заходити» до кінця року.

(Далі буде).

— З наукового Товариства ім. Шевченка. Наукова читальня при бібліотеці Товариства отворена що дня від год. 2—6 по полудни і в тім часі може кождий з неї користати. До дому виписують ся книжки лише за кавцією. — Канцелярия Товариства отворена від год. 9—1 рано і він 3—6 по полудни. В неділі і свята льокаль Товариства зачинений. Адреса: Львів, ул. Чарнецького ч. 26.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

Банку
Гіпотечного

2 купує і продає
всякі
папери цінні
і МОНЕТИ

по найдешевшім курсі
денним не числячи ніякої
провізії.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впрєосв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариятм всіх трєх єпархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі внаряди, вбїже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 вносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, услївє обезпечєнь користні, а шкоди ліквідують ся безпроблемно. До кінця 1898 року вносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Полїси «Дністра» приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові, котре дає найкористнійші услївє, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускїм язїці.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, удїляє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністратївнї за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителїв, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4%. Удїл членський вносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Дністеръ». Інформації удїляє Дирекция листовно.

Зголошеня о удїленє агенцій в окрєстностях де нема близько агентів «Дністра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупнї:

Сьвітло церковне

впрост в фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кїл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висїлає: КАВУ по 5 кїл. посилках почт. в цїні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко ВІНО в 5 кїл. барїлках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Іншї товари по умірєних цїнах.

78—?

ЛЕВ ЛОПАТИНСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ

Драма з галицкого еміграційного руху в 4. актах.

Цїна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА

комедия в 3. актах з сїльського жїтя.

Цїна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА

історична трагедия в 5. актах — з другої половини XVI. віку.

Цїна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа

шутка в 5. актах з міського побуту.

Цїна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР

комедия в 1. актї опрацьована після німецького.

Цїна книжки брошурованої 15 кр.

Соль-терно

оповіданє з льотерїйних пригод.

Цїна книжки 15 кр.

На поchtову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропїгїйській книгарнї.

Галицкий КРЕДИТОВИЙ БАНК

приймає вкладки на

КНИЖОЧКИ

і опроцентовує їх по

4½% на рік.